

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA - 23902

Aşağıda belirtilen soruların **İçişleri Bakanı ALİ YERLİKAYA** tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96. ve 99. Maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim.

ÖZGÜL SAKİ

İstanbul Milletvekili

Adalet ve Kalkınma Partisi'nin 2002 yılında iktidara gelmesinin ardından, alkollü içecek tüketimine yönelik politikalarının sistematik bir şekilde vergiler ve yasaklar üzerinden şekillendiği gözlemlenmektedir.

Bu süreçte alkollü içeceklere uygulanan vergiler katlanarak artmıştır. Örneğin, Ocak 2003'te 100 TL olan bir alkollü içecek fiyatı, Nisan 2023 itibarıyla 3.422 TL'ye yükselmiştir. Aynı dönemde 100 TL'lik gıda harcaması 2.106 TL'ye, giyim harcaması ise 391 TL'ye çıkmıştır. Alkollü içecek fiyatlarındaki orantısız artış, ilgili vergi politikalarının ekonomik kriz veya enflasyonla açıklanamayacağını göstermektedir. Gıda ve giyime kıyasla alkol fiyatlarında yaşanan bu artış oranları kamuoyunda iktidarın alkol alan vatandaşları cezalandırma politikası yürüttüğü algısını güçlendirmektedir. Öyle ki, alkolden alınan verginin, genel vergi miktarı içerisindeki oranı yıllar içerisinde düzenli olarak artmıştır. Nitekim, alkolden alınan Özel Tüketim Vergisi'nin (ÖTV) genel vergi gelirleri içindeki payı, 2002 yılında %0,54 iken, 2021 yılında %1,96'ya yükselmiş; bu oran yaklaşık dört kat artmıştır.

Vergi politikalarının yanı sıra, alkollü içeceklerin tüketimine yönelik çeşitli kısıtlamalar getirilmiştir:

- 2008'de yürürlüğe giren yasa ile RTÜK tarafından televizyonlarda alkol görüntülerine sansür uygulanmaya başlanmıştır.
- 2011'de alkollü içki markalarının reklam ve tanıtımları yasaklanmıştır.
- 2012'de yapılan düzenlemeyle, alkollü içeceklere her 6 ayda bir otomatik ÖTV zammı getirilmiştir.

- 2012’de Yükseköğretim Kurulu (YÖK) kararıyla üniversite kampüslerinde alkol satışı yasaklanmış, festival ve etkinliklerde alkol servisi kısıtlanmıştır.
- 2013’te kabul edilen yasa ile 22.00-06.00 saatleri arasında perakende alkol satışı yasaklanmıştır.
- 2020’de pandemi sürecinde çeşitli dönemlerde alkol satışına kısıtlamalar getirilmiştir.

Bu politikalar, iktidar sözcüleri tarafından dışlayıcı ve kimi zaman adeta hedefe koyan söylemlerle desteklenerek toplumda alkol kullanan kesimlerin ötekileştirilmesine yol açmaktadır. Söz konusu politikaların bir sonucu olarak sahte alkol üretiminde, satışında ve buna bağlı ölümlerde önemli bir artış yaşandığı gözlemlenmektedir. Örneğin, 2020 yılında yalnızca 69 gün içinde 92 kişi sahte alkol nedeniyle hayatını kaybederken, geçtiğimiz günlerde İstanbul’da 38 kişi yaşamını yitirmiştir. Ancak sahte alkol kaynaklı ölümlere ilişkin kapsamlı ve düzenli istatistiklerin kamuoyuyla paylaşılmaması, bu alandaki durumun boyutlarını netleştirmeyi zorlaştırmaktadır. Diğer yandan tüm bunların alkol kullanan kesimlere karşı dışlayıcı söylem ve politikalar ile ilişkisi belirsizliğini korumaktadır.

Bu bağlamda:

1. 2003 yılından itibaren Türkiye’de sahte alkol tüketimi nedeniyle hayatını kaybeden kişi sayısı kaçtır?
2. Yıllara göre sahte alkol kaynaklı ölümlerin değişim oranı nedir?
3. Sahte alkol nedeniyle hayatını kaybedenlerin cinsiyet, yaş grubu ve sosyoekonomik dağılımına ilişkin istatistikler mevcut mudur?
4. 2003 yılından itibaren, sahte alkol kaynaklı ölümler ile alkollü içeceklerden alınan vergilerin artışı arasında nasıl bir ilişki gözlemlenmektedir?
5. Türkiye’de 2003 yılından bu yana piyasada bulunan sahte alkol miktarı ve oranına ilişkin resmi veriler mevcut mudur?
6. Sahte alkol üretim ve satışındaki artış ile alkol vergileri, yasakları ve hükümetin alkole yönelik söylemleri arasında nasıl bir bağlantı tespit edilmiştir?